

6. ÁBRAHÁM ÉS LÓT KÜLÖNVÁLNAK EGYMÁSTÓL (1Móz 13,1–18)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPOZÁS

(Felhasznált irodalom:

Bartha Tibor (szerk.): Keresztyén Bibliai Lexikon. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.

Biblia magyarázó jegyzetekkel. Budapest, 1996, Kálvin Kiadó.

Bright, John: Izrael története. Budapest, 1968, Egyetemi nyomda.

Jubileumi kommentár/A. Szentírás magyarázata. Budapest, 1995, Kálvin Kiadó.)

- Ábrahám unokaöccse Lót. Lót Hárán fia, Táré unokája. Apja korán meghal Úr-Kaszdinban, nagyapja neveli, és utazása során Lót vele megy. Nagyapja halála után Ábrahámot követi, amikor az útnak indul Kánaánba.
- Az Ábrahámnak tett ígéret rá is kisugárzik, az Ábrahámnak adott áldásnak is részese.
- Pont az áldás (megsokasodott nyáj) lesz a probléma gyökere. A kérdés az, hogy hagyják-e az áldást tönkremenni. Ha együtt maradnak, ez történik.
- Ábrahám az idősebbnek kijáró ókori keleti tisztelet okán is megtehetné, hogy először választ. Ráadásul az ígéret a szép és jó földről valójában neki szól. Ábrahám mégsem szűkkeblű. Akár így dönt Lót, akár úgy, neki elég az, hogy Istent maga mellett tudja. Ezért is a nagyvonalú ajánlat.
- Azt a konfliktust, amit a pásztorok a tekintély, erő, és harc révén akarnak eldönteni, azt Ábrahám és Lót békés úton megoldja. Ez a döntés a pásztorokra mint szolgálókra is érvényes. Lót választásával a vita eldőlt.
- Lót látszólag jobban jár, de a későbbi eseményekből kiderül, hogy a kívánatos föld nem várt problémák elé állítja. (A szomszéd királyok elrabolják, Sodoma miatt az élete is veszélybe kerül.)

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A másodikos gyermek számára nagyon jól ismertek a konfliktushelyzetek. Vitás helyzete lehet a testvérével, osztálytárral, másik iskolás gyermekkel – ritkábban a tanárral is. Ez utóbbi főleg abban nyilvánul meg, hogy a pedagógus kérésére sem mindig illeszkedik bele a gyermek az óra normál menetébe. Ez megnyilvánulhat abban például, hogy zavarja az órát, nem végzi a feladatát, zavarja a többi gyermeket, stb. A tanuló megnyilvánulása azonban lehet reakció is az órát tartó tanár viselkedésére: bántónak, sértőnek, fájdalmasnak érzi – amire ő a maga módján, és az általa ismert lehetőséggel „válaszol”.

A konfliktusokat tehát jól ismerik a tanulók, a gyerekek nagyobb része azonban hibás mintákat kap arra, hogyan lehet egy konfliktust hatékonyan megoldani. A családból hozott minták gyakran arra irányulnak, hogy a konfliktushelyzet rossz, ami erőszakkal és az erő kimutatásával oldható csak meg. Az a gyermek, akit otthon rendszeresen testileg vagy lelkileg bántanak – vagy ezt látja – ezt a konfliktuskezelési „stratégiát” sajátítja el és viszi tovább a kortársaival kapcsolatos konfliktusokba. (Különösen fontos kiemelni, hogy nemcsak a hátrányos helyzetű családokban élheti ezt meg egy gyermek!)

Mindenképpen fontos és lehetséges annak a tudatosítása, hogy a konfliktus az élet része: megkerülhetetlen, éppen ezért nem a konfliktusok teljes elkerülése, a folyamatos

visszahúzódás, hanem sokkal inkább a konfliktushelyzetek megelőzése, és a már meglévő konfliktusok hatékony kezelésére való felkészülés lehet a megoldás.

Mit tehet a lelkipásztor és a hittanoktató a hittanórán? A családi hatást megváltoztatni nem tudja sajnos, sem azt a szociális környezetet, ami a gyermeket körbeveszi. Ugyanakkor a saját viselkedésével mintákat adhat az egészséges, keresztyén konfliktuskezelésre. Ennek része az, amikor az órán a zavart keltő gyermeket sem az erőfölényével kényszeríti a feladatok elvégzésére, hanem hozzásegíti befogadó és segítő légkört teremtve. Kimondottan nehéz feladat, „beleszeretgetni” a csoportba és a közös munkába a gyermeket.

A konfliktushelyzeteket tartalmazó bibliai példák segítséget adnak arra, hogy a gyermekek konkrét megoldási lehetőségeket lássanak maguk előtt. Ennek a korosztálynak a konkrétum kimondottan fontos, így Lót és Ábrahám vitája és annak megoldása nagyon jó lehetőség a vita átgondolására. Többek között azért, mert a konfliktusok érzelmeket hordoznak magukban. Az érzelmek intenzitása gyakran nem is a konfliktushelyzetnek megfelelően jelenik meg (néha sokkal hevesebb vagy kevésbé erős). Ábrahám és Lót pásztorai is hevesen vitatkoznak a megélhetésért. Tele vannak feszültséggel, haraggal. Ez a gyermekek számára ismerős – akárcsak a birtoklás vágya és a birtokolt dolog elvesztésének a lehetősége. Tipikus konfliktushelyzet a számukra: akár a családban, akár az iskolában.

A biblikus konfliktuskezelés a hosszú távon egyetlen hatékony megoldást: egy győztes-győztes megoldást jelent. (Azaz, a konfliktusban részt vevő mindkét fél győztesnek érezheti magát.) Lót és Ábrahám esetében is ez történt: Lót egy szép földet kapott, ahol megtelepedhetett, Ábrahám pedig úgyis tovább akart menni, de megmaradt jó kapcsolata rokonával. A hatékony konfliktuskezeléshez azonban szükség volt a következőkre:

- a) A felmerült problémák őszinte megbeszélése.
- b) Konstruktív hozzáállás a konfliktushoz: azaz megoldások keresése.
- c) A másik nézőpontjának megismerése, megértése.
- d) Saját nézőpont őszinte felismerése.
- e) A két szempont közelítése és olyan megoldások találása, mely mindkét fél számára elfogadható – a legkevesebb rossz érzéssel.

A második osztályos gyermek számára teljesen nem adható még át ez a konfliktuskezelési stratégia, hiszen a másik személy nézőpontját csak kezdi megérteni, saját érzéseivel sincs mindig tisztában, ugyanakkor már eredményt értünk el, ha fölismeri:

- egy konfliktushelyzetet békésen – erőszak nélkül – is meg lehet oldani,
- egy mai, akár általa is átélhető, konfliktushelyzetben megoldásokat keres a békés útra.

Nagyon fontos annak a felismertetése is, hogy néha (de nem mindig!) a leghatékonyabb, ha egy vitát elkerülünk, illetve segíthetünk azt is megérteni, hogy több lehetőség is adódik egy probléma megoldására a harcnál.

A témával kapcsolatos hasznos cikkek:

A tanulók közötti konfliktusok típusai:

http://mediacio.forum.ofi.hu/e-learning/letoltes/ercseinikitscher_tanulok_kozotti.pdf

Konfliktuskezelési stratégiák

http://igyk.pte.hu/files/tiny_mce/File/kari_projektek/informaciotudaservernyesules/tananyagok/1_alprojekt/SZK/08_konfliktuskezelesimodszerek.pdf

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

Minimum	Optimum
<ul style="list-style-type: none"> • Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, éneklésekben, imádkozásokban. • Bátorítással vegyen részt a tankönyvi képek és a szövegek feldolgozásában. • Ismerje és segítséggel tudja elmondani a történetet. • Tudjon példát mondani az ellentétek békés megoldására. 	<ul style="list-style-type: none"> • Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, éneklésekben, imádkozásokban. • Aktívan, önállóan tudjon részt venni a tankönyvi szöveg feldolgozásában, és a képolvasásban. • Legyen képes elmondani a tankönyvi történetet. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudjon példát mondani a konfliktusok békés megoldására. • Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten tudja, mit jelent a lecke Igéje: Máté evangéliuma 5,9.

ÓRAVÁZLAT–JAVASLAT

Fő hangsúly: Annak a felismertetése, hogy egy konfliktushelyzetet békésen is meg lehet oldani, és a békés megoldás keresésének lehetőségei.

Értelmi cél: Annak a felismertetése, hogy egy konfliktushelyzetet békésen is meg lehet oldani.

Érzelmi cél: Konfliktusok indulati hátterének feltérképezése.

Pragmatikus cél: Keresse a konfliktusok békés megoldását!

A következő óra célja egyezik ezzel az óráéval. Ezen az órán elmélyítjük a történetet a tankönyv képei alapján. A döntéseket a célok felől közelítjük meg. Ha a döntés következménye jó (az érintett felek számára), a döntés is jó!

Óra fő része	Javaslatok	Módszertani javaslatok, Taneszköz
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	<p>HF. ellenőrzése</p> <p>Játék: térfoglalás A játék menete:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4-5 fős csoportot alkotnak a gyerekek. • A csoportoknak ráállítjuk egy akkora újságpapírra, amin mindenki elfér. • Egy adott jelre a lapból letépünk. Újra megpróbálnak rajta elhelyezkedni. Akinek nem jutott hely, kiáll. 	Közös játék, beszélgetés

	<ul style="list-style-type: none"> • Újra csökkentjük a lapok méretét, amíg egy gyerek nem marad a papíron. • A játék végén megbeszéljük az élményeket. <p>A megbeszélés szempontjai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Hogy érezted magad? – Hogyan működött a csoport? – Ki az esélyes az ilyen játékban? 	
<p>Feldolgozási javaslat</p>	<p>Beszélgetés a tankönyvi képek alapján (TKEI 34-35. o. vagy TKG 32-33. o.): A beszélgetés irányvonalai:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mit láatsz a képen? – Mi történik a képen? – Ki kihez tartozik? – Miért lehetnek mérgesek a pásztorok? – Miért nem fért el a két nyáj a mezőn? – Miben egyezhetett meg az előtérben álló két férfi? – Mindenki egyetért velük? <p>Tudod-e? Tankönyvi szöveg-feldolgozási javaslat:</p> <p>Beszélgetés (csoportos) a tankönyv kérdései alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Az első játék csoportjai (4 fő) • Mi volt a történetben a baj oka? • Éltetek át hasonlót? (Utalás a térfoglaló játéokra.) • Milyen ötleteik voltak a megoldásra? <ul style="list-style-type: none"> – verekedés – sorsolás (beszélgetés s sorsolásról) Mindenki elégedett-e a sorsolás végeredményével? – kiszámolás – különválás <p>A hittanoktató összegzése: A problémát sokféleképpen meg lehet oldani, keressük a békés megoldásokat!</p> <p>Kapcsolódó feladat: 1. f.</p> <p>Képek elemzése hittanoktató segítségével. Lehetséges segítő kérdések:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mit ábrázolnak a képek? 	<p>Tankönyv A hittanoktató elbeszélése, egyéni néma olvasás, vagy csoportos Megfigyelési szempont: ismeretlen szavak, fogalmak értelmezése, esetleges magyarázata (rögvest, nyáj) Közös hangos olvasás vélekedések, érzések, gondolatok egyénenkénti meghallgatása</p> <p>Tankönyv Problémafelvetés</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Mi történik? • Mi az oka? <p>A konfliktus sokféleképpen megoldható, törekedjünk békés kompromisszumra! Békés megoldás lehet az a végeredmény, amelyet mind a két fél el tud fogadni.</p> <p>ARANYMONDÁS: A szöveg értelmezése, memorizálása</p> <p>Kapcsolódó feladat: 2. f.</p> <ul style="list-style-type: none"> • min. 5 perc • Közös ellenőrzés, értékelés <p>Amennyiben maradt idő az órából, (min. 5 perc) beszéljük meg, hogy mire jutottak a párok, milyen közös választ találtak!</p> <p>Időt nyerhetünk, ha a kérdések közül csak egyre kell válaszolnia egy-egy párnak. Ebben az esetben természetesen ugyanaz a kérdés több párnak is juthat.</p> <p>3. f.</p>	<p>Erkölcsei ítéletalkotás</p> <p>helyes megoldásokat bemutathatják a gyerekek szerepjáttékkal</p>
Énekjavaslat	Szólt az Isten egykor	TKEI és TKGY 11. ének
Házi feladat	Színezd ki az 1. feladatot!	

TOVÁBBI ÖTLETEK

1. Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKEI 34-35. o. vagy TKGY 32-33. o.

A képen látható:

Kétoldalas képet látunk. Az indulatok kifejezése a domináns. Az állatok tétova nyugalma és a szolgák agresszív, impulzív mozdulatai közötti különbség okozta feszültség drámai pillanata. A táj ellentmondásossága sivatagi táj és a zöldellő legelő ugyanezt a feszültséget erősíti fel. Az előtérben Ábrahám és Lót békekötése, megnyerő megegyezése az előbbi kép ellentmondását feloldja.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez 1.

A kép kulcsjeleneteit érdemes elemezni, nézegetni.

- Figyeljétek meg a tájat! A jobb oldali táj milyen? Milyen a bal oldali táj?
- Mit eszegetnek az állatok a sík területen?
- Mivel táplálkoznak a zöldellő réten?
- Melyik állatcsoport lesz kövérebb?
- Figyeld meg a szolgákat! Szerinted miért veszekednek? Honnan lehet tudni, hogy dühösek?

- Figyeld meg Ábrahámot és Lót, aki Ábrahám rokona volt. Hogy viselkednek? Mit fejez ki a mozdulatuk, az arcuk?
- Miben egyeznek meg? Hogyan történik ez?

Szöveg feldolgozás:

Itt találkozunk először Lóttal, aki velük ment Kánaán felé. Ezzel kapcsolatos információt közölni kell az olvasmány feldolgozása előtt.

- Ábrahámval tartott Lót is, aki rokonságban volt Ábrahámval. Szolgáik is velük tartottak, hiszen Isten megáldotta őket sok-sok juhval és kecskével, szamarakkal. A szolgák vigyáztak a nyájra. Legeltették őket.

Kulcskérdések:

- Mire ébredtek egy reggel Ábrahámék?
- Miért tört ki a veszekedés, ordítózás, acsarkodás?
- Mit mondtak Ábrahám szolgái Lót szolgáinak?
- Ábrahám és Lót hogy vélekedtek a legelőről?
- Hogyan egyeztek meg?
- Milyen megoldások jutottak eszükbe?
- Ábrahám bölcsen ajánlott megoldást, miért?

Szövegfeldolgozás 2.

„Harc helyett béke!” (táblára kerülhet a mondat)

- Mi jut eszetekbe erről a mondatról? Mondjatok rá példát!

Nézzük meg a képen látható – előtérben álló – két embert! Kik ők? Hasonlítsátok össze a kép háttérben álló szolgálakkal! Hogyan viselkednek?

Figyeljétek meg, mi volt a gondjuk és hogyan oldották meg?

Szövegismertetés (felolvasás)

1. Első benyomások meghallgatása.
2. Majd a megfigyelési szempontok alapján megbeszélés.
3. Szakaszos szövegfeldolgozás

Első rész: „Egy... Nagy lett a csend.”

- Mit látott és hallott Ábrahám és Lót?
- Miért veszekedtek a szolgák?
- Miért lett hirtelen nagy csend?

Második rész: „Akkor mit tegyünk?... barátságban váltak el”

- A sok állatnak kevés lett a legelő. Milyen megoldásokra gondoltak Ábrahámék?
- Harc helyett a békét választották. Hogyan történt ez?
- Te hogyan oldod meg, ha gondod van a társaddal, szüleiddel, testvéreiddel?

Megbeszélési szempontok az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Boldogok, akik békét teremtenek...”

- Mikor érzed úgy, hogy elégedett és boldog vagy?
- Hogy néz ki egy boldog ember?
- Mondj példát arra, hogyha békességben vagytok otthon, iskolában, kiránduláson?
- Mondj példát, miért sértődik meg valaki? Miért dühös? Miért haragszik? Miért veszekszik?
- Hogyan tudja valaki legyőzni a sértődését, dühét, haragját?
- Ki tud békét teremteni benned?
- Milyen érzés békében lenni?

2. Szalagra dobott betűk (aranymondás)

„Boldogok, akik békét teremtenek.” (Mt 5,9) Széles ragasztószalagot (cellux vagy festőszalag) feszítünk ki a teremben. (Lehet egymás alatt több sorban is.) Az osztályt több csoportra osztjuk. Feladat: összegyűrt papírcsomókat kell a szalagra rádobni úgy, hogy rajta maradjon. (Fontos, hogy előtte teszteljük le, hogy mennyire ragad a szalag, milyen távolság felel meg!) A papírok közepén számok vannak. Az aranymondás betűinek a sorszáma. A szóközöket is érdemes beszámolni. A dobások után a számokat beazonosítjuk, és a csoport feladata kitalálni a hiányzó betűket.

3. Imádságra nevelés: Amiben jó vagy

<p>a) Párok alkotása</p> <p>b) Imádság témája Mindenki kap egy papírlapot. Feladat: Írd fel a kártyára, hogy szerinted a párod miben nagyon jó! Csak jó és szép dolgokat írtatok. Ilyesmit írhattok például: foci, olvasás, kedvesség, szépen ír, szereti a...-t. Ne nézzétek, hogy ki mit ír.</p> <p>c) Felolvasás és köszönet. A gyerekek felolvassák, amit írtak, és az érintettek megköszönik, hogy ezt írta a társuk. (Itt van lehetőség korigálni az imádság előtt. Ha valaki nem tud semmit írni, akkor a hittanoktató és a többi gyerek segíthet.)</p> <p>c) Imádkozás Körben áll mindenki. Az imádságot a hittanoktató kezdi. Majd a hittanosok sorban felolvassák, amit írtak. Hittanoktató: Hálát adunk Neked, Istenünk a társunkért, aki nagyon: ... Mindenki megkaphatja a róla írt lapot.</p>	műfaj	hála
	megfogalmazás	hittanosok
	imádkozás	közös
	csoport felosztása	párok
	kapcsolódás	
	hely	óra eleje
	fejlesztési terület	tolerancia, önismeret
	hittanosok	<ul style="list-style-type: none">imádságtémát neveznek meg adott szempont szerintírnakelmondják a leírtakat
	hittanoktató	<ul style="list-style-type: none">első mondatot mondjavezet és kísér
	eszközök	papírlapok

4. A témához felhasználható énekek:

Református Énekeskönyv: 25. zsolt.6. verse: Aki az Úr Istent féli

Református Énekeskönyv: 163. dics. 4. verse: Légyen békesség

Jézushoz jöjjetek: 29. Feljött a nap-kánon